

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عکس روی جلد

سند شماره ۱۴۲۲۰۴

از مجموعه اسناد نفایس گنجینه رضوی

فرمان ناصرالدین شاه پیرامون انتصاب پاشاخان پسر میرزا ابراهیم خان مظفرالدوله

به منصب سرهنگی فوج قدیم خمسه در سال ۱۲۷۹ق. که تصویر آن در

مرکز اسناد آستان قدس رضوی موجود است.

دوفصلنامه مطالعات اسنادی و آرشیوی
سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی
انجمن ایرانی تاریخ

سال دوم، دوره ۱، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۴۰۲ / شاپا: ۰۰۹۴-۰۰۹۴/۲۹۸۱-۰۰۰۰/۲۰۰۰ ریال

صاحب امتیاز: آستان قدس رضوی

مدیر مسئول: دکتر ابوالفضل حسن آبادی

سرمدیر: دکتر مرتضی نورائی

مدیر اجرایی: فاطمه خندان

اعضای هیأت تحریریه: دکتر مرتضی نورایی (استاد دانشگاه اصفهان)، دکتر شهرام یوسفی فر (استاد دانشگاه تهران)، دکتر منصور صفت گل (استاد دانشگاه تهران)، دکتر محمدرضا نصیری (استاد دانشگاه پیام نور تهران)، دکتر محمدعلی کاظم بیگی (دانشیار دانشگاه تهران)، دکتر حسن زندیه (دانشیار دانشگاه تهران) دکتر روح‌الله بهرامی (دانشیار گروه تاریخ دانشگاه رازی کرمانشاه)، دکتر نورالدین نعمتی (دانشیار دانشگاه تهران)

اعضای هیأت تحریریه مشورتی: دکتر ابوالفضل حسن آبادی (مدیر مخطوطات سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی)، دکتر الهه محبوب (رییس اداره اسناد سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی)، دکتر زهرا طلایی (رییس بخش پژوهش و مطالعات اسنادی سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی)، دکتر علی سوزنچی (کارشناس مطالعات وقف سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی)

داوران این شماره: دکتر مرتضی نورائی، دکتر زینب احمدوند، دکتر علی ططری، دکتر مریم قانونی، دکتر الهه محبوب، دکتر ابوالفضل حسن آبادی، آقای امید رضایی، دکتر علی سوزنچی کاشانی، دکتر غلامرضا عزیز، آقای عمادالدین شیخ الحکمایی

ویراستار: دکتر مصطفی لعل شاطری

ترجمه چکیده انگلیسی مقالات: دکتر عبدالله نوروزی

طرح جلد و صفحه‌آرایی: نیما نقوی

نشانی: مشهد، حرم مطهر، بست شیخ طوسی، سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد

آستان قدس رضوی، ص. پ. ۱۷۷

تلفن و دورنگار: مدیریت امور اسناد و مطبوعات: ۰۵۱ - ۳۲۲۲۱۱۴۹

دورنگار سازمان: ۰۵۱ - ۳۲۲۲۰۸۴۵

وبسایت سازمان: www.aqlibrary.ir

پست الکترونیک: PsA@aqlibrary.ir

پژوهشنامه مطالعات اسنادی و آرشیوی

فصلنامه‌ای است در حوزه اسناد مکتوب و مطالعات آرشیوی که قصد دارد پژوهش‌هایی را با تکیه بر اسناد موجود در آستان قدس و سایر مراکز آرشیوی منتشر کند. رویکرد موضوعی این مجله بیشتر تأکید بر تاریخ خراسان بزرگ و آستان قدس است و توسعه مطالعات آرشیوی بر اساس تجربیات کارشناسان و بهره‌گیری از مطالعات حوزه تاریخ شفاهی را جزو اهداف خود قرار داده است.

راهنمای تهیه و تنظیم مقاله

شرایط پذیرش مقاله:

۱. مقالاتی جهت بررسی و چاپ پذیرفته می‌شوند که علمی و مستند به اسناد معتبر و نویافته و برگرفته از تجربیات باشند.
۲. نوشته‌هایی که با رویکرد موضوعی مجله تدوین شده باشند در اولویت است.
۳. مسئولیت مطالب مندرج در هر مقاله، بر عهده نویسنده است.
۴. مقاله نباید پیشتر در نشریات فارسی زبان داخل یا خارج از کشور چاپ شده باشد.

ضوابط تهیه مقاله:

۱. مقالات به ترتیب شامل بخش‌های چکیده ساختاریافته، واژگان کلیدی، مقدمه، متن و نتیجه باشد. چکیده مقاله حداکثر در ۲۰۰ کلمه ارائه شود.
  ۲. حجم متن اصلی مقاله از ۱۵ صفحه فراتر نرود.
  ۳. شیوه نگارش بر اساس دستور خط فرهنگستان زبان و ادب فارسی است.
  ۴. مقاله با word و قلم B lutos 13 تنظیم گردد.
  ۵. در صفحه نخست، مشخصات کامل پدیدآورنده شامل: نام و نام خانوادگی، مدرک تحصیلی، وابستگی سازمانی، نشانی کامل پستی، شماره تلفن و نشانی پست الکترونیکی درج شود.
  ۶. تصاویر اسناد و عکس‌ها با وضوح dpi ۳۰۰ و با فرمت Tif و جدای از متن مقاله همراه با توضیحات کامل به همراه CD ارسال گردد.
  ۷. توضیحات مربوط به اصطلاحات و واژه‌ها در قسمت پانوشته‌ها بیاید.
۸. ملاک ارجاع‌دهی، شیوه‌نامه انجمن روانشناسی آمریکا (A.P.A) است.
  - نام مراکز آرشیوی کشور، به منظور ارجاع درون‌متنی به سند، به شیوه زیر در این فصلنامه سرواژه‌سازی شده است:
  - ساکماق (sākmāq): سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی.
  - ساکما (sākmā): سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران.
  - کیمام (kemām): کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی.
  - مارجا (mārijā): مرکز اسناد ریاست جمهوری اسلامی ایران.
  - مَراسان (mārāsān): مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
  - استادوخ (estādukh): اداره اسناد و تاریخ دیپلمات وزارت امور خارجه.
  - مُتَمّا (motmā): مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران.

ملاحظات:

- * مطالب ارسالی به نویسندگان محترم عودت داده نمی‌شود.
- * هیئت تحریریه مجله در رد یا قبول و نیز ویرایش مطالب آزاد است.

فهرست مقالات

- مصطفی قلی خان، فراش باشی ظل السلطان در آیینة اسناد و نسخه های خطی ۵
سمیه بختیاری
- تحلیلی بر ارتباط بین لقب با نقش مهر در تشکیلات اداری آستان قدس رضوی در دوره قاجار ۲۸
ابوالفضل حسن آبادی
- فعالیت تجارخانه های امریکایی در مشهد اواخر دوره قاجاریه ۵۰
جلیل قصابی گزکوه، هادی وکیلی
- نقش روس ها در اقدامات رحیم خان چلبیانلو در منطقه آذربایجان (۱۳۲۹ق - ۱۳۲۴ق) ۶۵
محسن مؤمنی، زینب احمدوند، لیلی دمیرچی
- بررسی سرمایه گذاری تجار در حوزه قنات و چالش های آن در مشهد دوره قاجار و پهلوی ۸۴
علی نجف زاده
- تحلیل محتوای اسناد موقوفات تجار بارفروش در دوره قاجار (۱۳۴۳-۱۲۱۰ق) ۱۰۵
فرشید نوروزی، حمیدرضا آریان فر، عباس عابدی
- ریخت شناسی محلات تاریخی شهر مشهد در دوره قاجار (بر اساس نقشه کلنل جولیس دالمج) ۱۲۲
وحید توسلی
- بررسی و تحلیل وقف نامه ای از آستان قدس رضوی در عصر تیموری (وقف نامه خواجه جلال الدین احمد استرآبادی) ۱۴۵
رضا نقدی
- معرفی، خوانش و تحلیل فرمان محمد علی شاه در رابطه با حکمرانی رکن الدوله و نهضت مشروطیت مشهد ۱۶۰
نایب شیرازی
- سیاست مذهبی نادرشاه افشار و نتیجه آن بر اداره امور آستان قدس رضوی ۱۷۷
علی سوزنچی کاشانی